

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta

KOM(2008) 636 lopullinen – 2008/0192 COD

(2009/C 228/21)

Euroopan unionin neuvosto päätti 24. marraskuuta 2008 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta”

Asian valmistelusta vastannut ”Työllisyys, sosiaalasiat ja kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 10. maaliskuuta 2009. Esittelijä oli Madi SHARMA.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 24.–25. maaliskuuta 2009 pitämässään 452. täysistunnossa (maaliskuun 24. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 101 ääntä puolesta ja 29 vastaan 26:n pidättyessä äänestämästä.

1. Suositukset

1.1 Yleiset suositukset

1.1.1 Komissio ansaitsee kiitosta pyrkimyksistään parantaa miesten ja naisten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla sekä luoda mahdollisuuksia naisille, jotka pyrkivät palkkatyöhön, itsenäiseksi ammatinharjoittajiksi tai yksityisyrittäjiksi. Tämän uudelleen laaditun direktiivin otsikon ⁽¹⁾ muotoilu on kuitenkin kansalaisyhteiskunnan kannalta siinä mielessä harhaanjohtava, että direktiivissä ei käsitellä miesten ja naisten välistä tasa-arvoa itsenäisessä ammatinharjoittamisessa, sillä se keskittyy erityisesti itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten äitiyteen liittyviin sosiaalietuuksiin, avustavien puolisoitten sosiaaliturvamuksuihin ja hoitovapaaseen. Tasa-arvo on nähtävä kokonaisvaltaisesti, ja on otettava huomioon sen vaikutus muihin aloihin, kuten sosiaalisiin oikeuksiin, yhtäläisiin mahdollisuuksiin sekä lasten ja perheiden oikeuksiin.

1.1.2 Komission pitäisi tarkastella kaikkia kolmea direktiivissä käsiteltyä aihealuetta erillisinä tapauksina sen varmistamiseksi, että ne saavat ansaitsemansa huomion tasa-arvokysymysten yhteydessä. Komitea ymmärtää, että työllisyysasiain pääosaston tehtävänä on tarkastella sosiaaliturvaa, mutta se haluaa kuitenkin korostaa, ettei itsenäisen ammatinharjoittajan ja työntekijän asemasta tulisi keskustella samassa yhteydessä.

1.1.3 Jotta oikeuksiin voitaisiin todella puuttua, kaikkien ehdotettujen toimien olisi oltava käytännöllisiä ja sovellettavissa

⁽¹⁾ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta, KOM(2008)636 lopullinen – 2008/0192 COD.

olevia. Direktiiviin ehdotetut muutokset epäilemättä parantavat lapsen saavien naispuolisten itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten eurooppaoikeudellista asemaa ja vaikuttavat näin ollen myönteisesti heidän lapsiinsa. ETSK pitää direktiivin uudelleen laatimista tarpeellisena.

1.1.4 Nykyisen lainsäädännön parempi täytäntöönpano sukupuolten välisen tasa-arvon alalla poistaisi tehokkaammin eri-arvoisuutta, jos sitä sovellettaisiin useampiin tapauksiin. Komission tulisikin selvittää syyt direktiivin puutteelliseen soveltamiseen.

1.1.5 Pyrkimyksissään lisätä yksityisyrittäjien, erityisesti naispuolisten yrittäjien, määrää Euroopan unionin on otettava huomioon itsenäiseksi ammatinharjoittajiksi pyrkiville tärkeät arvot. Sen lisäksi komission pääosastojen tulisi keskittyä muuttamaan kokonaisvaltaisesti Euroopan unionin toimintailmapiiriä yrittäjähenkiseksi.

1.1.6 Kaikkia valtiolle ja samoin myös yrityksille koituvia ylimääräisiä sosiaaliturvamaksuja tai hallinnollisia rasitteita on harkittava tarkkaan.

1.1.7 On pohdittava tämän direktiivin tarkistamisesta Euroopan unionille kertyviä kustannuksia. Komission esittämästä vaikutuksenarvioinnista ilmenee selkeästi, että jäsenvaltioille aiheutuva hyöty on vähäinen.

1.2 Itsenäisiä ammatinharjoittajia ja yksityisyrittäjiä koskevat suositukset

1.2.1 Itsenäiseen ammatinharjoittamiseen liittyy luonnostaan monia ainutlaatuisia piirteitä, eikä itsenäisiä ammatinharjoittajia voi tarkastella samalla tavalla kuin työntekijöitä. Itsenäistä ammatinharjoittajaa ei myöskään voida pitää yleisterminä yksityisyrittäjälle.

1.2.2 Komitea ymmärtää, että on vaikea ratkaista, miten itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten äitiysavustus voisi toimia. Itsenäiseen ammatinharjoittamiseen liittyvät velvollisuudet ja liiketoiminta aiheuttavat sen, että pitkä poissaolo on mahdotonta ilman pitkällistä suunnittelua, taloudellista turvaa tai sopivaa henkilökuntaa, joka hoitaisi työt. Jos tällaista poissaoloa ei hoideta oikealla tavalla, se voi johtaa asiakkaiden menetykseen tai liiketoiminnan päättymiseen, erityisesti kun kyseessä on hyvin pieni yritys.

1.2.3 Kaikissa ehdotetuissa toimenpiteissä on otettava huomioon raskauden sujumisen kannalta tarvittava aika, äidin fyysinen toipuminen synnytyksestä, äiti-lapsisuhteen kehittymiseen vaadittava aika sekä vauvan hyvinvointi.

1.2.4 Komissio ei valitettavasti tarjoa mitään ratkaisuja yllä mainittuihin ongelmiin vaan jättää ne jokaisen jäsenvaltion ratkaistavaksi. Useimpien itsenäisten ammatinharjoittajien olisi koulutettava joku hoitamaan työt heidän puolestaan, keskeytettävä liiketoiminta tai jatkettava työskentelyä koko äitiyden ajan, mikä on nykyisen lainsäädännön vallitessa kaikkien itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten tilanne.

1.3 Avustaviin puolisoihin liittyvät suositukset

1.3.1 Yleisesti ottaen direktiivi ei puutu avustavien puolisoitten puutteelliseen tunnustamiseen, heidän laadulliseen tai määrälliseen panokseensa liiketoiminnassa tai näiden naisten tukemiseksi toteutettaviin toimiin. Direktiivissä ei ehdoteta mitään toimia, joilla parannettaisiin avustavien puolisoitten sosiaalista tai taloudellista asemaa tai sosiaaliturvaa.

1.3.2 Jäsenvaltioiden toimivalta kyseisellä alalla on säilytettävä, ja niiden on voitava kehittää mahdollisuuksia nivoa kyseiset "työntekijät" olemassa oleviin työllisyys- ja vakuutusjärjes-

telyihinsä sekä sitä kautta sosiaaliturvajärjestelmiinsä. EU voitaisiin yhteydessä antaa parhaiten lisäarvoa tukemalla avoimen koordinoitimenettelyn mukaisesti tiedonjakoa ja hyvien käytänteiden vaihtoa⁽¹⁾.

1.3.3 Komission tulisi selvittää, miten perustellaan sitä, että avustavat puoliset eivät kuulu valtion sosiaaliturvajärjestelmän tai vapaaehtoisten sosiaaliturvajärjestelmien piiriin. Sen olisi myös tutkittava ongelmia, jotka liittyvät tilanteisiin, joissa avustavat puoliset ovat eronneet mutta jatkavat liikekumppaneina.

2. Taustaa

2.1 Naiset ovat yhteiskunnassa aktiivisessa asemassa sosiaalisesti ja taloudellisesti, mutta usein ilman tunnustusta, palkkiota tai laillista asemaa. Euroopan unionin pitää erityisesti keskittyä Lissabonin strategian toteuttamiseen, ja yksi esiin nostetuista keinoista on kartuttaa naisten osallistumista työmarkkinoille ja lisätä yksityisyrittäjien, erityisesti naispuolisten yrittäjien, määrää.

2.2 Uusi direktiivi, jolla on ehdotettu korvattavan direktiivi 86/613/ETY, pyrkii puuttumaan itsenäisessä ammatinharjoittamisessa esiintyviin puutteisiin ja auttamaan perheyrittäjissä työskenteleviä puolisoita seuraavilla tavoilla:

— Parannetaan äitiyteen liittyvää suojaa tarjoamalla äitiysavustusta itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville naisille.

— Tarjotaan lomaa perheenjäsenten hoitamista varten.

— Tunnustetaan avustavien puolisoitten panos tarjoamalla heille vastaava sosiaaliturva kuin itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville puolisoille.

— Annetaan kansallisille tasa-arvoelimille toimivalta alalla.

3. Yleisiä huomioita

3.1 Komissio ansaitsee kiitosta pyrkimyksistään parantaa miesten ja naisten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla sekä luoda mahdollisuuksia naisille, jotka pyrkivät palkkatyöhön, itsenäiseksi ammatinharjoittajiksi tai yksityisyrittäjiksi. Muutoksia tehtäessä olisi kuitenkin otettava huomioon kaikkia sidosryhmiä koskevien kulujen, ajan ja resurssien vaikutus.

⁽¹⁾ Belgiassa, Luxemburgissa ja Ranskassa on hyviä malleja avustavien puolisoitten integroimiseksi.

3.2 Jotta mihin tahansa oikeuteen voidaan todella puuttua, kaikkien ehdotettujen toimien on oltava selkeitä, käytännöllisiä ja sovellettavissa olevia. Valitettavasti ei vaikuta siltä, että tämä direktiivi tarjoaisi huomattavia etuja, olisi täytäntöönpanokelpoinen tai toimiva ratkaisu nykyiseen epätasa-arvoon. Ehdotuksessa on lisäksi epäselvää se, että siinä korostetaan samassa asiakirjassa käsiteltävää kolmea erillistä aihetta sekä tasa-arvoelimiä.

3.3 Euroopan unionissa on lainsäädäntö, joka kieltää sukupuoleen perustuvan syrjinnän useilla eri sääöksillä. Kaikki eurooppalaiset tilastot osoittavat kuitenkin, että naiset saavat edelleen miehiä huonompaa palkkaa, naisia on miehiä vähemmän politiikassa, työntekijöinä, johtajina sekä yrittäjinä. On välttämätöntä, että nykyistä lainsäädäntöä kaikilla näillä aloilla pannaan täytäntöön tehokkaammin. Komission pitäisi myös tarkistaa ensin nykyisen tasa-arvolainsäädännön puutteellinen soveltaminen.

3.4 Pyrkimyksissään lisätä yksityisyrittäjien, erityisesti naispuolisten yrittäjien, määrää Euroopan unionin on otettava huomioon itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi pyrkiville tärkeät arvot⁽¹⁾. Äitiysavustuksen tarjoaminen ei välttämättä vaikuttaisi yrittäjäksi ryhtymistä harkitsevien naisten määrään. Komission omien tilastojen mukaan miehet ja naiset perustavat yhä vähemmän yrityksiä, ja se johtuu Euroopassa vallitsevasta negatiivisesta suhtautumisesta itsenäiseen ammatinharjoittamiseen. Tarvitaan uudenlaista ajattelutapaa, jotta merkittäviä muutoksia voitaisiin saada aikaan. Esimerkiksi uudessa eurooppalaisia pk-yrityksiä vahvistavassa *Small Business Act* -aloitteessa⁽²⁾ voitaisiin tarjota nykyistä enemmän tukea naisyrittäjille.

3.5 Sosiaaliturva kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Kaikki jäsenvaltiot eivät tällä hetkellä kannata tätä uutta direktiiviä, ja siitä on vaarassa tulla tehoton Euroopan tasolla ja turha yritys. Direktiiviehdotusta olisi parannettava merkittävästi vähimmäis-

turvavaatimuksin, ja se olisi pantava täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa, jotta se olisi oikeasti tehokas. Yleisesti ottaen komission ehdottamat toimet ovat tiukkoja, eikä niissä oteta huomioon jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien moninaisuutta eikä paremman säädöskäytännön periaatteita.

3.6 Pienten yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien huolenaiheilla erityisesti maataloudessa, käsityöläisalalla ja pk-aloilla on yleensä tapana liittyä taloudellisiin ongelmiin, ja kaikkiin lisäkuluihin saatetaan suhtautua kielteisesti, vaikka sosiaaliturva voisi tarjota turvaverkon mahdollisille äideille ja avustaville puolisoille. Kaikkia valtiolle ja myös yrityksille koituvia ylimääräisiä sosiaaliturvamaksuja tai hallinnollisia rasitteita on harkittava tarkkaan.

3.7 Uuden direktiivin muutoksilla pyritään vastaamaan tasa-arvon haasteisiin. Siinä ei kuitenkaan juurikaan viitata vanhempainvapaaseen tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien miesten isyysvapaaseen.

3.8 Yhdenmukaisesti YK:n lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen⁽³⁾ kanssa komission tulisi samalla tavalla käsitellä ehdotettujen toimien vaikutusta lapsiin. Lasten asianmukainen hoito ja henkinen hyvinvointi on otettava huomioon.

4. Erityishuomioita

4.1 Komissio on laatinut direktiivistä kattavan vaikutustenarvioinnin ja kuullut sitä varten monia sidosryhmiä. Vaikutustenarvioinnin tarkastelun jälkeen ETSK on sitä mieltä, että liikaa kysymyksiä on ratkaisematta; ne koskevat erityisesti ehdotetun säädöksen todellista tehokkuutta, selkeyttä ja täytäntöönpanoa.

4.2 Itsenäinen ammatinharjoittaminen voidaan jakaa eri alakäsitteisiin: yksityisyrittäjät, yrityksen omistajat, freelance-työntekijät, kotityöntekijät ja "valeyrittäjät", joiden alkupe- räiset työnantajat palkkaavat heidät alihankkijoiksi työskentelemään itsenäisinä ammatinharjoittajina. On kuitenkin tärkeää antaa itsenäisen ammatinharjoittajan ja avustavan puolison päätää itse äitiysuojelusta, sillä näin kunnioitetaan itsenäisen ammatinharjoittajan asemaan määritelmän mukaisesti kuuluvaa

⁽¹⁾ Katso esimerkiksi seuraavat ETSK:n yrittäjyyskoulutusta koskevat lausunnot:

- "Työllistettävyys ja yrittäjähenkisyys – Kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden rooli naisten ja miesten tasa-arvon näkökulmasta tarkasteltuna", esittelijä Luis Miguel Pariza Castaños, (EUVL C 256, 27.10.2007)
- "Yrittäjyyttä suosiva ajattelutapa ja Lissabonin ohjelma", esittelijä: Madi Sharma, apulaisesittelijä Jan Olsson (EUVL C 44, 15.1.2008)
- "Naisyrittäjyyden edistäminen EU:n ja Välimeren alueella", esittelijä Grace Attard (EUVL C 256, 27.10.2007)
- "Yrittäjyyttä suosivan ajattelutavan edistäminen koulutuksessa", esittelijä Ingrid Jerneck (EUVL C 309, 16.12.2006).

⁽²⁾ "Pienet ensin" – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (*Small Business Act*), KOM(2008) 394 lopullinen (25.6.2008).

⁽³⁾ *Lapsen oikeuksista tehty yleissopimus*, jonka Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 20. marraskuuta 1989 antamallaan päätöslauselmalla 44/25 ja joka tuli voimaan vuoden 1990 syyskuun 2. päivänä 49 artiklan mukaisesti (<http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>).

itseäänäämis-oikeutta ja riippumattomuutta. Itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten velvoittamista pitkään äitiysvapaaseen ei voida sovitaa yhteen heidän yrityksensä moitteetoman toiminnan kanssa, ja se on usein ristiriidassa yrityksen menestyksen kanssa. Näin ollen tarkasteltavassa direktiivissä ei tulisi lainkaan viitata suoraan äitiysvapaasta annettuun direktiiviin 92/85/EY. Ei olisi asianmukaista pyrkiä yhdenmukaisuuteen itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten äitiysvapaajärjestelmä työntekijöihin sovellettavan järjestelmän kanssa.

4.3 On selvennettävä, miten jäsenvaltioiden on sovellettava 7 artiklan 1 kohdassa mainittua äitiysvapaata muiden kuin työntekijöiden osalta. Kyseiset henkilöt huolehtivat omista työjärjestelyistään ja voivat valita, milloin eivät ole töissä. He eivät tarvitse oikeutta "vapaaseen".

4.4 Jäsenvaltioiden tulisi harkita korvauksen ohella myös tuen antamista tilapäisten sijaisten muodossa. Itsenäisinä ammatinharjoittajina ja avustavina puolisoina toimiville naisille sijaisapujärjestelmät ovat yhtä tärkeitä kuin rahalliset korvaukset. Kyseisiä etuja ei tulisi asettaa direktiivissä paremmuusjärjestykseen. Asianmukaisen korvauksen tasosta tulisi myös päättää jäsenvaltioissa ottaen huomioon itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten välinen objektiivinen ero.

4.5 Avustavien puolisoitten tapauksessa on otettava huomioon direktiiviehdotuksen 7 artiklan 4 kohdan seuraukset. Kohdassa säädetään äitiysvapaan ajaksi tilapäisiä sijaisia tarjoavista palveluista. Tällainen velvoite ei koske yritysten kokopäivätoimisia työntekijöitä, sen soveltaminen avustaviin puolisoihin olisi hallinnollisesti monimutkaista ja kallista, ja se vaikuttaisi useimmiten pienyrityksiin ja julkishallintoon.

4.6 Direktiiviehdotuksen 7 artiklan 2 kohtaa on selvennettävä varmistamalla asianmukainen ja ehdoton korvaus äitiysvapaan aikana toisin kuin 6 artiklassa, jonka mukaan avustavat puolisoit saavat sosiaalietuudet "samoin ehdoin kuin itsenäiset ammatinharjoittajat", sekä raskaana olevia työntekijöitä käsittelevän direktiivin 11 artiklan 4 kohdassa, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat määrätä tiettyjä ehtoja äitiysetuuksien saamiseen.

4.7 Itsenäiset ammatinharjoittajat tekevät usein enemmän työtunteja kuin palkansaajat, minkä johdosta lastenhoito muodostaa itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiville naisille ylimääräisen huolenaiheen. Komissio ei tässä yhteydessä esitä suosituksia lastenhoitopalveluista eikä itsenäisten ammatinhar-

joittajien hoitovelvollisuuksista. Kaikkien jäsenvaltioiden tulisi edistää saatavilla olevia, kohtuuhintaisia ja korkealaatuisia lastenhoitopalveluita, jotta parannettaisiin itsenäisten työntekijöiden ja avustavien puolisoitten työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista samalla tavoin kuin työntekijöiden osalta.

4.8 Direktiivin yleistavoitteena on parantaa sukupuolten välistä tasa-arvoa itsenäisten ammatinharjoittajien ja avustavien puolisoitten osalta. Lisäksi komissio toivoo, että tällä direktiivillä voidaan lisätä itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivien naisten määrää, tunnustaa avustavien puolisoitten asema, lisätä sosiaaliturvan piiriin kuuluvien avustavien puolisoitten määrää ja antaa itsenäisille ammatinharjoittajille ja avustaville puolisoille tehokkaita oikeussuojakeinoja. Mutta

— Euroopan unionin lainsäädäntö kattaa nykyisellään kaikkia koskevan sukupuolten välisen tasa-arvon

— itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten lukumäärä ei todennäköisesti kasva vähäisten sosiaaliturvatoimien ansiosta, sillä melkein kaikissa jäsenvaltioissa he voivat nykyisinkin turvata etuutensa vapaaehtoisia maksuja maksamalla

— avustavat puolisoit eivät siltikään saisi oikeudellista asemaa tai tehokkaita oikeussuojakeinoja, vaikka maksaisivatkin vapaaehtoisia sosiaaliturvamaksuja.

4.9 Kaikista 27 jäsenvaltiosta 18:ssa tarjotaan jo nyt avustaville puolisoille ja itsenäisille ammatinharjoittajille mahdollisuus maksaa vapaaehtoisia maksuja saadakseen äitiysavustusta. Tämä käytäntö on laajennettava koskemaan kaikkia jäsenvaltioita, jotta voidaan taata sosiaaliturva kaikille niille naisille, jotka haluavat osallistua järjestelmään. Ei ole hyväksyttävää, että jokin jäsenvaltio voi syrjiä henkilöä, joka haluaa turvata toimeentulonsa maksamalla valtion järjestelmän mukaisia maksuja, oli hän sitten palkansaaja tai itsenäinen ammatinharjoittaja tai työtön. Tämän on nykyisellään tunnustettu avustavien puolisoitten asemaksi.

4.10 Direktiiviehdotuksen 6 artikla edellyttäisi aivan uuden sosiaalietuuksia saavien ryhmän perustamista (johon eivät kuulu työntekijät, itsenäiset ammatinharjoittajat eivätkä vapaaehtoisesti vakuutetut). Komitea katsoo kuitenkin, ettei ole perusteltua luoda kokonaan uutta sosiaalietuuksia saavien ryhmää tai aivan uusia äitiysetuusjärjestelyjä.

4.11 Avustavat puoliset ovat osa ”näkyvätöntä” taloutta. He kantavat kortensa kekoon Euroopan unionissa, mutta ovat piilossa. Heidän oikeudellisesta asemastaan on käytävä keskustelua, pidetäänpä heitä sitten itsenäisinä ammatinharjoittajina tai työntekijöinä. Nykyisessä direktiivissä, jota ei ole uudistettu sitten vuoden 1986, säädetään seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden on tutkittava, millä edellytyksillä 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettujen aviopuolisoiden työn tunnustamista voidaan tehostaa, ja tutkimuksen perusteella arvioitava sopivat keinot tällaisen tunnustamisen tehostamiseksi.” Vain harvat maat ⁽¹⁾ ovat noudattaneet veloitetta laillisen aseman monitulkintaisuuden vuoksi, eikä direktiiviä tulisi laatia uudelleen ennen kuin tunnustettu asema voidaan vakiinnuttaa. Kun laillinen asema saadaan vakiinnutetuksi, siitä on välitettävä tietoa, jotta avustavat puoliset saavat tietää lainmukaisista oikeuksistaan.

4.12 Komitea ymmärtää, että useat jäsenvaltiot ovat kyseenalaistaneet oikeusperustan, yksistään etenkin EY:n perustamis sopimuksen 141 artiklan soveltamisalan ja asianmukaisuuden ennen kaikkea direktiivin 6 artiklaan nähden. Komitea kehottaa komissiota painokkaasti ottamaan huomioon neuvoston oikeudellisen yksikön kannan ennen ehdotetun direktiivin täytäntöönpanoa.

4.13 Jos tässä epäonnistutaan, seurauksena on epäilemättä samanlainen tilanne kuin vuonna 1994, jolloin komissio antoi kertomuksen ⁽²⁾ direktiivin 86/613/ETY täytäntöönpanosta. Kertomuksen loppupäätelmässä todettiin, että puhtaasti oikeudelliselta kannalta tarkasteltuna vaikuttaa siltä, että direktiivi 86/613/ETY on pantu jäsenvaltioissa täytäntöön. Direktiivin täytäntöönpanon käytännön tulokset eivät kuitenkaan ole täysin tyydyttäviä, kun tarkastellaan direktiivin päätavoitetta, joka on avustavien puolisoitten aseman parantaminen. Kertomuksessa tuotiin myös esiin avustavia puolisoita käsittelevän yleisen politiikan puute ja todettiin, että ainoa tapa, jolla puolison työn tunnustamista koskeva tavoite todennäköisesti saavutetaan, on se, että puolisoille myönnetään omat sosiaaliturvaoikeudet.

4.14 Ehdotuksen 2 artiklassa esitetään kaikkien direktiivissä käytettyjen käsitteiden määritelmät. ”Itsenäisen ammatinharjoittajan” ja ”avustavan puolison” määritelmät on otettu direktiivin 86/613/ETY 2 artiklasta. Avustavien puolisoitten määritelmää on muutettu siten, että siihen on lisätty sanat ”avustavien” ja ”tai avopuolisoiden”. Muutoksen tarkoituksena on kattaa kaikki kansallisessa lainsäädännössä puolisoiksi tunnustetut henkilöt, jotka osallistuvat säännöllisesti perheyhteyden toimintaan avio- säädystä riippumatta. Epäselvyyksien poistamiseksi englanninkielisessä tekstissä korvataan sana ”partner” sanalla ”business partner” ⁽³⁾. Jos avustavalla puolisoilla ei kuitenkaan tule olemaan omaa oikeudellista asemaa, heidän liiketoimintaan osallistumisensa kiistäminen tuomioistuimessa olisi edelleen monitulkintaisista, eikä heillä olisi minkäänlaista turvaa kuoleman, eron tai riidan sattuessa.

4.15 Perheenjäsenien hoitamista varten myönnettyyn vapaaseen viitataan uudelleen laaditussa tekstissä ilman viittauksia sen toteuttamisen käytännön toimiin. Tätä ei voida hyväksyä Euroopan unionissa, jonka väestö ikääntyy. Molemmille sukupuolille on tarjottava mahdollisuudet hoitaa sekä vanhenevia sukulaisiaan että pieniä lapsiaan, erityisesti vammaisia lapsia.

4.16 Komission on vielä tarkasteltava tätä teemaa direktiivin uudelleenlaadinnan ulkopuolella Euroopan väestörakenteen kasvavan merkityksen takia. Seuraavien sukupolvien aikana sekä työntekijöiltä että itsenäisiltä ammatinharjoittajilta kuluu aiempaa enemmän aikaa muuhun kuin talouden kehitykseen tarvittavaan työpanokseen, jos vakavaa keskustelua sekä ikääntyneiden hoidosta että lastenhoidosta ei käydä.

4.17 Komiteassa järjestetyn kansalaisyhteiskunnan kuulemisen aikana tuotiin esille käsite ”valemattinharjoittaja”, joka aiheuttaa yhä enemmän huolta. Asianomaisten EU:n toimielinten onkin tutkittava asiaa tarkemmin. Komitea ilmaisee olevansa valmis tukemaan komission työtä kyseisellä alalla.

Bryssel 24 päivänä maaliskuuta 2009.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Mario SEPI

⁽¹⁾ Etenkin Belgia, Luxemburg ja Ranska.

⁽²⁾ Komission kertomus neuvoston direktiivin, annettu 11. joulukuuta 1986 miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin, maatalousalalla toimivat ammatinharjoittajat mukaan lukien, ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten suojeluun raskauden ja synnytyksen perusteella, täytäntöönpanosta, KOM(94) 163 (Osa II: Loppupäätelmät, osat 1 ja 4).

⁽³⁾ KOM(2008) 636 lopullinen, Perustelut, 5. osa.

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Käsittelyssä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat äänestyksessä tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 54 artiklan 3 kohta):

Kohta 1.1.2

Muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Komission pitäisi tarkastella kaikkia kolmea direktiivissä käsiteltyä aihealuetta erillisinä tapauksina sen varmistamiseksi, että ne saavat ansaitsemansa huomion tasa-arvokysymyksiensä yhteydessä. Komitea ymmärtää, että työllisyysasiain pääosaston tehtävänä on tarkastella sosiaaliturvaa, mutta se haluaa kuitenkin korostaa, ettei itsenäisen ammatinharjoittajan ja työntekijän asemasta tulisi keskustella samassa yhteydessä. Komission ehdotuksessa näiden ero otetaan huomioon, sillä naispuoliset itsenäiset ammatinharjoittajat saavat vain eri pyynnöstä oikeuden äitiysvapaasta annetussa direktiivissä 92/85/ETY säädetyn pituiseen äitiyslomaan, eikä työskentely siis ole lähtökohtaisesti kiellettyä. Edellä mainitut henkilöryhmät voivat valintansa mukaan joko käyttää sijaista tai saada äitiyskorvausta."

Äänestystulos

Puolesta: 72 Vastaan: 73 Pidättyi äänestämästä: 8

Kohta 4.11

Muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Avustavat puoliset ovat osa "näkyvätöntä" taloutta. He kantavat kortensa kekoon Euroopan unionissa, mutta ovat piilossa. Heidän oikeudellisesta asemastaan on käytävä keskustelua, pidetäänpä heitä sitten itsenäisinä ammatinharjoittajina tai työntekijöinä. Nykyisessä direktiivissä, jota ei ole uudistettu sitten vuoden 1986, säädetään seuraavaa: "Jäsenvaltioiden on tutkittava, millä edellytyksillä 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettujen aviopuolisoiden työn tunnustamista voidaan tehostaa, ja tutkimuksen perusteella arvioitava sopivat keinot tällaisen tunnustamisen tehostamiseksi." Vain harvat maat ovat noudattaneet velvoitetta laillisen aseman monitulkintaisuuden vuoksi ⁽¹⁾, eikä direktiiviä tulisi laatia uudelleen ennen kuin tunnustettu asema voidaan vakiinnuttaa. Kun laillinen asema saadaan vakiinnutetuksi, siitä on välitettävä tietoa, jotta avustavat puoliset saavat tietää laimukaisista oikeuksistaan."

Äänestystulos

Puolesta: 68 Vastaan: 73 Pidättyi äänestämästä: 11

(¹) Etenkin Belgia, Luxemburg ja Ranska.